

Dd. 26-12-2024 gedownload van:

<https://www.dagvantoen.nl/veldslag-bij-rodenrijse-bloemenveiling-dit-had-heel-anders-kunnen-aflopen/>

Veldslag na de bevrijding bij Rodenrijs: 'Dit had heel anders kunnen aflopen'

Door **Dag van Toen**

MEI 5, 1945

BERKEL EN RODENRIJS – De dag waar ons land zo lang naar had uitgekeken is in Berkel en Rodenrijs in diepe rouw geëindigd. De Duitse capitulatie had een einde aan alle oorlogsgeweld moeten maken, maar bij de bloemenveiling zijn juist drie verzetsmensen gesneuveld en twintig burgers gegijzeld. Ternauwernood kon een bloedbad worden voorkomen.

De feeststemming is voelbaar in de vroege ochtend van de vijfde mei. Een dag ervoor was overal te horen dat de Duitse bevelhebber in Nederland zich zou gaan overgeven. De Binnenlandse Strijdkrachten (BS) maken zich klaar voor het overnemen van de ordehandhaving en de ontwapening van de bezetters, ook in Berkel en Rodenrijs.

Commandant Jan Rozendaal van de plaatselijke BS-afdeling had al in de nacht zijn manschappen verzameld in de plaatselijke bloemenveiling aan de Rodenrijseweg. Dat is de afgelopen jaren steeds hun hoofdkwartier geweest. Iedereen draagt een blauwe overall en een witte band, voorzien van een leeuw en de oranje letters SG (Strijgend Gedeelte).

De mannen krijgen orders om te gaan posten bij het gebouw van de Sicherheitsdienst (SD) in Rotterdam, om daar te kunnen ingrijpen als Duitsers zich tegen hun ontwapening zouden verzetten. Rozendaal stuurt alvast enkele mannen vooruit om wapens naar Rotterdam te brengen. De rest van de groep zou later volgen.

De tientallen BS-ers hangen wat rond bij de veiling, een aantal slaapt in het zonnetje. Er zijn zelfs vriendinnen en verloofden bij. Maar dan ineens komen er Duitse soldaten aangerezen die op de verzetsgroep beginnen te schieten.

Binnenlandse Strijdkrachten, met op de achtergrond de Bloemenveiling

Zoetermeer

Naar nu blijkt is in het nabijgelegen Zoetermeer het verzet wat al te enthousiast van start gegaan en te vroeg begonnen met het ontwapenen van de daar aanwezige Duitsers. Die grepen de BS-ers en sloten hen op in een schoolgebouw. Twee verzetsmannen die probeerden te ontsnappen zijn doodgeschoten. Daarop zijn de Duitsers in een wagen gesprongen en naar Berkel en Rodenrijs gereden.

Siem Rozendaal, de broer van Jan, snapt nog altijd niet waarom ze uitgerekend naar de bloemenveiling zijn gekomen: “Waarschijnlijk hebben die Duitsers een borreltje genomen en toen gedacht: ‘Hé wacht eens, dan gaan we nu door naar Berkel en dan gaan we die illegalen daar ontwapenen.’ Het moet hen zijn verteld dat wij in de veiling zaten. Dat kan niet anders.”

Dit artikel gaat verder onder deze advertentie

Orgel

De verzetsgroep in de bloemenveiling weten niet wat hen overkomt. In blinde paniek rennen ze alle kanten op als de naar schatting twintig Duitsers het vuur openen. Drie verzetsmensen

komen om. De rest kruipt overal weg. “Ze hebben zelfs een paar mannen in het huis van de burens vanachter het orgel vandaan moeten halen.”

Verzetsman Jan Hensen is er nog beduusd van: “Ik was bezig om handgranaten op scherp te stellen toen de Duitsers kwamen. Ik pakte direct mijn geweer en wat ik daarna allemaal gedaan heb, weet ik niet meer.”

Commandant Rozendaal stuurt zijn beste schutters, onder wie enkele stropers, naar het dak van de bloemenveiling. Daar nemen ze de Duitsers onder vuur. Volgens sommigen zijn er dan zeven Duitsers dood en nog eens acht geraakt. Maar de problemen voor de verzetsgroep zijn nog niet voorbij.

Siberië

Twee Duitsers weten te ontkomen. Jan Rozendaal ziet hen gaan en weet dan al: “Die nemen dit niet. Die halen versterking.” De hele verzetsgroep verplaatst zich naar het Berkelse kassengebied Siberië, dat makkelijker te verdedigen is. Siem Rozendaal: “De polder eromheen is laag en Siberië ligt wat hoger, dus heb je er een goed uitzicht.”

De Duitsers sturen enkele honderden manschappen naar Berkel. Maar doordat de BS-ers zijn weggekropen in de kassen van Siberië ontstaat een patstelling. Dan pakken de Duitse soldaten het anders aan. Ze gijzelen twintig willekeurige burgers en zetten hen tegen de muur van de bloemenveiling. Als het verzet zich niet zou overgeven, dan zouden de gijzelaars dat met hun leven moeten bekopen.

Zwarte Wim

Ondertussen weet het verzet het commando van de Binnenlandse Strijdkrachten in Rotterdam te waarschuwen. Die sturen Wim van Dijk, alias Zwarte Wim, naar de SD in Rotterdam om daar te eisen dat de troepen in Berkel en Rodenrijs tot de orde zouden worden geroepen. De Duitsers zeggen dat het verzet is begonnen met schieten bij de bloemenveiling.

Siem Rozendaal weet te vertellen dat Zwarte Wim met de vuist op tafel heeft geslagen: “Hij zei: ‘Als jullie daar niets aan doen, dan roep ik alle BS-ers van Dordrecht, Delft en Den Haag en omstreken op om de strijd met jullie aan te gaan.’”

'Zwarte' Wim van Dijk. Foto: Oud-Berkel en Rodenijs

De Duitsers binden in en Zwarte Wim gaat persoonlijk naar Berkel, vergezeld door de SD-commandant. Dan geven de Duitse soldaten toe dat zij het vuur hadden geopend en dan is de vrede snel geregeld. "Dit had heel anders kunnen aflopen", knikt Siem Rozendaal. "Het had een hele grote veldslag kunnen worden."

Broer Jan heeft aan de vijfde mei een dubbel gevoel overgehouden. Hij vertelt dat hij grote moeite heeft om te verwerken wat er allemaal is gebeurd. Maar hij zegt ook: "Dat we met zo weinig verliezen uit de strijd zijn gekomen, een wapenstilstand hebben kunnen sluiten met volledig behoud van de militaire eer, dat is een oorlogshandeling, waarvoor geen geallieerd commandant zich zou hebben behoeven te schamen."

Hoe ging het verder?

Jan Rozendaal rapporteert later dat er 24 Duitsers zijn gesneuveld. Maar Lou de Jong houdt het in 'Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog 1939-1945' op zes (Deel 10, pag. 1405). Later heeft Rozendaal het over zeven Duitse doden.

Van de BS-ers brengen Theo Vis (Bergschenhoek), Willem Thijs en Nicolaas Vogelaar (beiden Berkel en Rodenrijs) het er niet levend vanaf. Ze zijn met militaire eer begraven.

De gebeurtenissen bij de bloemenveiling in Rodenrijs worden wel 'het laatste geregelde gevecht op Nederlandse bodem in de Tweede Wereldoorlog' genoemd.

Maar er zijn op 6 mei nog gevechten tussen BS-ers en Duitsers in Rotterdam. Een dag later is er een urenlange schotenwisseling tussen Duitsers en BS-ers op de Dam in Amsterdam met daartussen een menigte die daar juist de bevrijding willen vieren.

De allerlaatste gevechtshandelingen vinden plaats op Texel waar Georgische krijgsgevangenen in opstand komen tegen de Duitsers. Er volgen hevige gevechten met 100-den doden. Pas op 20 mei maken Canadese soldaten een einde aan de gevechten.

Voor hen die vielen in het verzet in Berkel en Rodenrijs is in 1946 een monument opgericht. Eerst is dat een houten kruis op het Johan van Oldenbarneveltplein. Drie jaar later verrijst er een stenen gedenkteken van Gerard Hoppen, voorzien van de tekst:

'1940. TER 1945.

GEDACHTENIS AAN

HEN DIE VIELEN

IN HET VERZET

AANGEBODEN DOOR

BS/SG EN LO

VAN BERKEL EN

RODENRIJS.'

De natuurstenen zuil is later verplaatst naar de Algemene Begraafplaats aan de Ds. van Koetsveldstraat. Er omheen liggen de graven van de oorlogsslachtoffers, onder wie ook Willem Lodewijk, Theodoor Thijs en Nicolaas Vogelaar.

Bronnen:

Nieuwe Leidsche Courant – 25 april 1970 – Zij moesten helden worden

Website van Oud Berkel en Rodenrijs – [Bevrijdingsdag werd oorlogsdag](#)

Website van Oud Berkel en Rodenrijs – [Jan Rozendaal](#)

Website van Oud Berkel en Rodenrijs – [Monument](#)

Website van Oud Berkel en Rodenrijs – [Stationshuis](#)

Radio Rijnmond – Interview Siem Rozendaal

Auteur: Aries van Meeteren

Gepubliceerd op: 25-04-2020

Verhaalnummer: